

MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE 6/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om produktgodkännanden för vissa byggprodukter samt om vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 11 september 2012 regeringens proposition med förslag till lag om produktgodkännanden för vissa byggprodukter samt om vissa lagar som har samband med den (RP 82/2012 rd) till miljöutskottet för beredning.

Ställningstagande

Jord- och skogsbruksutskottet har lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (JsUU 24/2012 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- byggnadsråd Teppo Lehtinen, lagstiftningsråd Kirsi Martinkauppi och överingenjör Jyrki Kauppinen, miljöministeriet
- byggingenjör Hannu Huhtala, Finlands Kommunförbund
- affärsområdeschef Matti Järvi, Inspecta Sertifiointi Oy
- bedömningschef Liisa Rautiainen, VTT Expert Services Oy
- ordförande Pekka Virkamäki, Rakennustarkastusyhdistys RTY ry
- direktör Antti Koponen, Byggnadsindustrin RT rf
- ombudsman Raimo Etelä, Sahayrittäjät ry.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av kommunikationsministeriet.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att det stiftas en ny lag om produktgodkännanden för vissa byggprodukter. Samtidigt upphävs den nuvarande lagen om godkännande av byggprodukter. Den nya lagen ska tillämpas på godkännande av byggprodukter som inte omfattas av en harmoniserad produktstandard och för vilka det inte finns en europeisk teknisk bedömning. Lagen gäller situationer där en byggprodukt av dessa orsaker inte kan CE-märkas. CE-märkning en-

ligt byggproduktförordningen blir obligatorisk för flertalet byggprodukter den 1 juli 2013.

För nationellt godkännande kommer det enligt förslaget att finnas tre frivilliga alternativ. Det första alternativet är ett typgodkännande av samma slag som nu. Typgodkännandet ska grunda sig på förordningar av miljöministeriet. Det ska beviljas av organ som bemyndigas av miljöministeriet.

Det andra alternativet är kontrollintyg, som ersätter de certifierade bruksbeskrivningarna enligt den nuvarande lagen. Godkännande med kontrollintyg erbjuder i vissa situationer ett förfarande för godkännande av byggprodukter som från förvaltningssynpunkt är mindre tungrovt än typgodkännande. Det är meningen att de produktgrupper för vilka kontrollintyg får beviljas ska specificeras genom en förordning av miljöministeriet. Kontrollintyg ska enligt förslaget beviljas av organ som är godkända av miljöministeriet.

Det tredje alternativet är godkännande genom certifiering av tillverkningskontrollen. I detta fall certifieras tillverkningsprocessen av ett organ för certifiering av tillverkningskontroll som är godkänt av miljöministeriet.

I den händelse att egenskaperna hos en byggprodukt inte har visats på något annat sätt, medger lagförslaget ett förfarande som innebär att byggprodukters prestanda kan kontrolleras specifikt för en byggplats. Lagen innehåller också en paragraf om ömsesidigt godkännande. Enligt den ska information om en byggprodukts egenskaper som anges i produktgodkännanden som beviljas i medlemsstater i Europeiska ekonomiska området och i Turkiet anses vara tillförlitlig.

I propositionen föreslås dessutom att markanvändnings- och bygglagen och lagen om anordningar inom räddningsväsendet ändras och att lagen om godkännande av byggprodukter för trafikleder och allmänna områden upphävs.

Lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2013.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Det tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Bestämmelser om väsentliga tekniska krav för byggnader ingår i de nya 117 a—117 g § i markanvändnings- och bygglagen (RP 81/2012 rd - MiUU 5/2012 rd). De nya bestämmelserna uppfyller grundlagens krav på lagstiftningsnivå och de bildar en materiellrättslig grund för förfarande i propositionen för att påvisa överensstämmelse.

Den föreslagna lagen har tre förfaranden för nationellt godkännande av byggprodukter: typgodkännande, kontrollintyg och certifiering av tillverkningskontrollen. En byggprodukts prestanda kan också kontrolleras specifikt på byggplatsen om den inte har påvisats på något annat sätt.

Bestämmelserna behövs eftersom det annars inte går att garantera säkerhet och hållbarhet på andra byggprodukter än de som det krävs CE-märkning för. Kravet på produktgodkännande underlättar följaktligen arbetet för både tillverkare och byggnadstillsynsmyndigheter.

Utskottet påpekar att ändringar inte har några direkta konsekvenser för hushållens byggbeslut. Den största effekten för hushållen uppkommer om certifieringen på byggplatsen ökar avsevärt eftersom det är hushållen som ska stå för alla dessa merkostnader. Tack vare att det frivilliga nationella produktgodkännandet fortsätter minskar dock risken.

CE-märkning enligt EU:s förordning om byggprodukter

Propositionen gäller godkännande av byggprodukter när en produkt inte ingår i tillämpningsområdet för den harmoniserade byggstandarden eller produkten inte har genomgått europeisk teknisk bedömning, det vill säga inte får använda CE-märkning.

EU:s förordning¹ om byggprodukter träder i kraft i sin helhet den 1 juli 2013 och det betyder att största delen av byggprodukterna måste CE-märkas. Uppskattningsvis kring 80 procent av

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EG.

alla byggprodukter omfattas av obligatorisk CE-märkning och ungefär 20 procent ingår i tillämpningsområdet för den föreslagna lagen. CE-märkning har varit obligatorisk i tjugo år redan i alla EU-länder utom Finland, Sverige, Storbritannien och Irland. Länderna har ett stort antal småföretag och har därför varit undantagna märkningstvånget. Nu har läget förändrats och CE-märkning är obligatorisk i alla länder från och med den 1 juli 2013.

Under utskottsbehandlingen påpekades det att den obligatoriska CE-märkningen medför behov av utbildning, mer arbete och större kostnader som relativt sett är större för mindre företag. Bland annat sågföretagare kommer att ha ett särskilt behov av kompetens och utbildning. Processen för godkännande av byggprodukter orsakar småföretag med liten omsättning orimligt stora extra kostnader i relation till deras storlek, anser jord- och skogsbruksutskottet i sitt utlåtande och påpekar att målet bör vara att minimera kostnaderna.

Miljöutskottet påpekar att EU:s förordning om byggprodukter inte genomförs genom natio-

nell lagstiftning som fallet är med direktiv, utan EU-förordningar är direkt tillämplig lag. Förordningen är redan godkänd och håller på att genomföras så det går inte längre att påverka innehållet. Det är trots det viktigt att stödja genomförandet genom rådgivning och anvisningar. I Finland pågår det landsomfattande projektet RakPuuCE 2012—2014. Projektet har sammanställt skriftligt material om CE-märkning för mindre sågföretag, bland annat dokumentmallar för produktkontroll (FPC-manualer). Projektet har samarbetat om dokumenten med de anmälda organen, byggproduktindustrin och miljöministeriet. Dessutom arrangerar RakPuuCE utbildning om CE-märkning och hållfasthetsklassificering av konstruktionsvirke i hela landet. Det är viktigt för att det ska vara lättare att genomföra förordningen.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslagen utan ändringar.

Helsingfors den 15 november 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
vordf. Rakel Hiltunen /sd
medl. Jouni Backman /sd
Tarja Filatov /sd
Christina Gestrin /sv
Antti Kaikkonen /cent
Pauli Kiuru /saml

Jukka Kärnä /sd
Jari Lindström /saf
Tapani Mäkinen /saml
Martti Mölsä /saf
Sari Palm /kd
Mirja Vehkaperä /cent
Juha Väättäinen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.

RESERVATION

Motivering

Propositionen gäller godkännande av byggprodukter när en produkt inte ingår i tillämpningsområdet för en harmoniserad produktstandard eller en produkt i övrigt inte har genomgått en europeisk teknisk bedömning (= CE-märkning). CE-märkning blir obligatorisk för merparten av byggprodukter i juli 2013. Tidigare var märkning frivillig i Finland utom för rökanaler, cement och en del stenmaterial. Också för brandlarm har det krävts CE-märkning.

Nu föreslår regeringen att den tidigare frivilliga CE-märkningen ska bli obligatorisk för alla byggprodukter som ingår i tillämpningsområdet för harmoniserade produktstandarder. Den typen av byggprodukter används mest inom husbyggande. Därmed vältras producenternas kostnader över på byggkunderna. Med andra ord är det hushållen och bostadsaktiebolagen som får stå för fiolerna.

Vi kan inte godta förslaget eftersom det i motsats till vad regeringen hävdar kommer att öka kontrollerna på byggplatsen. Det innebär bety-

dande kostnadsökningar för både företag och privatpersoner. Dessutom ökar kostnaderna av att det krävs typgodkännande, och det belastar främst företagen. Överlag ger processen för godkännande av byggprodukter (inklusive vissa typer av sågat virke/mindre sågar) småföretag med liten omsättning orimligt stora merkostnader i förhållande till deras storlek.

Samtidigt vill vi påpeka att också statsförvaltningen och andra myndigheter drabbas av extra arbete. Ett bra exempel är den kommunala byggnadstillsynen, som i fortsättningen måste satsa en hel del extra resurser på att utbilda personalen. Då är det någon annan verksamhet som blir lidande. Vi är för större insyn i förvaltningen, minskning och flexibilitet, och inte för den nuvarande utvecklingen.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslagen avvisas.

Helsingfors den 15 november 2012

Juha Väättäinen /saf
Jari Lindström /saf
Martti Mölsä /saf

Antti Kaikkonen /cent
Mirja Vehkaperä /cent